

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеева Л.А. Методика музыкального воспитания в школе: Учебное пособие / Л.А. Алексеева Л.А. – М.: Просвещение, 1983. – 224 с.
2. Верховинець В.Н. Весняночка. Ігри з піснями для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку / В.Н. Верховинець. – К.: Музична Україна, 1989. – 343 с.
3. Коэн В. Психология детского творчества: Учебное пособие / В. Коэн. – К., 1998. – 193 с.
4. Кулагіна І. Музичні ігри, танці і вправи / І. Кулагіна. – К.: Освіта, 1981. – 152 с.

Сташишин М.

Науковий керівник – доц. Лазаревська О.М.

ГУРТКОВА РОБОТА ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ.

Демократичні перетворення в суспільстві змінили традиційні засади шкільного виховання, зумовили переосмислення змісту виховної роботи. Сучасна школа створює сприятливі умови для самореалізації і розвитку кожної дитини, врахування індивідуальних запитів й інтересів, стимулювання внутрішньої потреби дитини у формуванні її духовного світу. Позакласна діяльність охоплює всю освітньо-виховну роботу в позаурочний час і спрямована вона на забезпечення потреб особистості у творчій самостійній діяльності за інтересами, стимулювання її творчого самовдосконалення.

Мета статті полягає у висвітленні впливу гурткової роботи на розвиток творчих здібностей школярів та їх самовираження.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю самореалізації школярів з врахуванням їх інтересів в позаурочний час.

Питання організації позакласної діяльності дітей займали важливе місце у педагогічній діяльності С.Т.Шацького. Він вважав, що школа не може повністю сприяти розвитку інтересів, нахилів, здібностей дітей. На його думку, потрібно створювати нові форми роботи з дітьми, які спрямовані на задоволення дитячих запитів, з вільними заняттями, що підтримують ініціативу і самостійну діяльність. С.Т.Шацький зазначав, що неупорядкованому впливові вулиці треба протиставити організацію цікавих справ у майстернях, гуртках, секціях, створити кожній дитині умови для розвитку її творчих здібностей. [3, с.145].

Позакласна робота – це найоптимальніший майданчик для розвитку внутрішніх сил дитини, джерело її особистісного самовираження і самовдосконалення.

У позакласній роботі відбувається процес формування таких найважливіших характеристик повноцінної людської діяльності, як:

- позитивне ставлення до свого життя завдяки реалізації себе як особистості в улюбленій діяльності;
- культурна діяльність на дозвіллі;
- прагнення до безперервного духовно-творчого самовдосконалення.

Позакласна робота за логікою належить до неформальної додаткової освіти та виховання. Однак по суті своїй вона є найдійовіша і найвпливовіша на формування прагнення; вміння безперервно й усвідомлено здійснювати духовне самовдосконалення, саморозвиток. Свобода і можливість вибору улюблених занять у позакласній роботі з метою задоволення своїх захоплень впливають на характер самоорганізації усієї подальшої життєдіяльності дитини, на її базисну професійну підготовку і компетентність, допомагають відшукати власну модель майбутньої професійної діяльності, безпомилково «приміряти» її до своїх можливостей, свого характеру, повноцінно реалізувати творчі можливості.

Позакласне заняття має інші виміри педагогічних цінностей. Про шкільний урок говорять: «провести урок». Це природно і логічно. Так сказати про гурткове заняття не можна. Його разом з дітьми треба прожити, чітко виявляючи свою людську позицію, свою гідність і честь, глибокий інтерес до особистості дитини, зосередженість на її духовному світі [2, с.21].

Головна особливість позакласного педагогічного процесу полягає в тому, що він будується на взаємній співтворчості педагогів і дітей, на їх дружбі і духовній спільності, на визнанні самоцінності особистості дитини, на взаємодопомозі і взаємній зацікавленості у спільному успіхові і результаті діяльності.

Психологи довели: співтворчість можлива лише за сприятливих міжособистих стосунків, духовного психологічного комфорту. В атмосфері внутрішньої скутості й напруги кожен духовно бідніший, примітивніший, ніж є насправді.

Тому найпершим завданням позакласного педагогічного процесу є створення таких психолого-педагогічних умов, за яких дитина з першого дня перебування, скажімо у гуртку змогла б реалізувати хоча б мінімум своїх творчих можливостей. Цей висновок дає підстави вважати, що педагогічний процес у позакласний час – явище більш виховне, а ніж дидактичне, що основною його характеристикою є не пізнання, а духовні стосунки. Цей процес за своєю природою схожий, певно, на розв'язання важливих життєвих ситуацій, які стимулюють свідоме й активне бажання самовдосконалюватися і оновлюватися.

Вагомими принципами позакласного педагогічного процесу є його індивідуалізація, добровільність, пріоритет виховання, співтворчість, єдність розвитку і саморозвитку, емоційна привабливість міжособових взаємин.

У позакласному педагогічному процесі дитина не просто відтворює те, що засвоює, наприклад, культуру чи соціальний досвід. Завдяки своїй унікальності і неповторності вона їх розвиває, доповнює і вдосконалює. Саме в цьому полягає закон творчості поведінки і особливості методів позакласного педагогічного процесу, які будуються на всьлякому заохоченні максимального творчого самовиявлення дитини, багатстві вражень, створенні спеціально передбачених і організованих оптимальних стосунків, які є джерелом продуктивної творчої діяльності.

Оптимальне функціонування позакласного педагогічного процесу забезпечується здатністю і вмінням його організаторів «притягувати талантом», залучати дітей до власної системи цінностей, насичувати педагогічний процес такою творчою роботою, яка має велике духовне і соціальне значення.

Таким чином, позакласна діяльність залежить від складу його вихованців і характеру взаємин між ними. Вона відповідає терміну «творчий процес», оскільки будується на пізнанні внутрішнього світу дитини в умовах максимальної емоційної зручності, значних і систематичних творчих зусиль. Дитина у такому процесі виявляє свої кращі риси характеру, свідомо керує власними почуттями й бажаннями, робить їх відповідними ситуації.

До проблеми підростаючого покоління в системі позакласної діяльності зверталися в своїх працях та пошуках видатні вчені-педагоги К.Ушинський, А.Макаренко, С.Русова, В.Сухомлинський, С.Шацький, П.Бланський та інші [1, с. 321].

Високий внесок у розвитку теорії й практики виховання учнівської молоді в позакласній і позашкільній діяльності вніс видатний український педагог В.Сухомлинський. Він був глибоко переконаний, що можливість для всебічного розвитку школярів у позакласні години дуже широкі, а здібності й нахили дітей – багатогранні. Треба тільки знати і уміти відкривати їхні таланти й розвивати їх.

Гурткова робота з музичного мистецтва розвиває музичні інтереси, смаки, потреби учнів, поглиблює їх знання, розвиває їх творчі здібності, виховує почуття краси. Аналіз процесу становлення і розвитку позакласної роботи з дітьми свідчить про наявність прогресивних досягнень і позитивний вплив на творчий розвиток особистості. Основні завдання позакласної та позаурочної роботи: сприяти творчій спрямованості особистості, розвитку творчих рис характеру, творчій самосвідомості, розвитку творчих якостей інтелекту, постійному зростанню потенціалу творчої діяльності, формуванню психічних якостей творчої особистості, вихованню у дітей чи підлітків здатності до творчого спілкування, тощо.

У позашкільній діяльності дитина не просто відтворює те, що засвоює. Завдяки своїй унікальності і неповторності, вона розвиває, доповнює знання та навички, вдосконалює їх. Саме тут розвивається обдарована дитина, де робота будується на обов'язковому заохоченні різнобічного творчого самовиявлення школяра, багатстві вражень, створенні оптимальних особистісних стосунків, котрі є джерелом продуктивної діяльності дитячої спільності. Найхарактернішими особливостями цієї сфери є невимушене, неформальне спілкування і самовираження, вільний вибір форм і засобів діяльності, використання їх на свій розсуд, керуючись внутрішніми мотивами.

Крім того, сама організація дітей, їхньої діяльності у гуртковій роботі досить різноманітна. Уся позакласна виховна робота спрямована на розвиток творчої особистості, її ініціативи з урахуванням потреб і здібностей. Внаслідок саме такої організації діяльності дітей виникає можливість зацікавити їх різними видами діяльності, спонукати їхнє прагнення щодо набуття необхідних прийомів та засобів, які визначають нестандартність, оригінальність.

Система такої діяльності покликана забезпечити кожній дитині можливість у вільний час всебічно розвинути власні творчі здібності. Однак, в сучасних умовах ще не завжди педагогічний процес спрямований на виховання всебічно розвинутої особистості з урахуванням її духовно-творчого потенціалу.

У ряді досліджень доведено, що у позакласній діяльності створені найбільш сприятливі умови щодо розвитку потенціалу особистості, її задатків та здібностей. Зокрема, як зазначає Т. Сущенко, виховний потенціал позакласної роботи зумовлений такими факторами і обставинами:

- особливі відносини, які найкращим чином залучають кожен дитину до активної перетворюючої діяльності;
- гарантія і забезпечення можливості практичного здійснення розвитку творчих інтересів і здібностей;
- вільний вибір будь-якого виду діяльності;
- наявність технологій виховання всебічно розвинутої гармонійної особистості, створення такого типу відносин, за якими сама особистість прагне максимальної реалізації сил і здібностей.

При цьому головною метою є забезпечення потреб у самореалізації, здобуття додаткових знань, умінь та навичок за інтересами та вибором.

Ефективність роботи щодо розвитку обдарованої особистості значно підвищується при дотриманні таких психологи-педагогічних умов:

□ коли створюється емоційна, доброзичлива атмосфера у процесі виконання учнями будь-яких завдань;

□ коли організація діяльності учнів з розв'язання завдань здійснюється з опорою на їхні інтереси, потреби, потенційні можливості, здібності тощо;

□ коли вирішення творчих завдань поглиблює інтерес до певної діяльності, спонукає до успішних дій та досягнення поставленої мети.

Позакласна діяльність спрямована на виховання вільної особистості. Ця діяльність заснована на законах творчості, які передбачають залучення дітей до реальної співтворчості, інтелектуального діалогу, гармонізацію спілкування, успіх, можливість почуватися вільно. Позакласна діяльність сприяє розвитку незалежного мислення, розробці прийомів співтворчості й інтелектуальної напруги, передбачає експериментування дітей, ігри, гнучке й гармонійне поєднання індивідуальної, групової та колективної діяльності, самостійної та педагогічно скерованої.

Педагогічний процес у позакласній діяльності сприяє формуванню у дітей почуття власної винятковості під час творчих пошуків. Діяльність педагога в цьому процесі має бути органічно пов'язана з діяльністю дітей, їх, настроєм і внутрішнім станом.

Специфіка дозвільної сфери обумовлена емоційною привабливістю для школярів. Вона забезпечує цікаве й корисне проведення школярами вільного часу. В учнів, що беруть участь у позакласній роботі, виховується почуття відповідальності за доручену справу, дисциплінованість.

Висновки. У позакласній роботі відкриваються широкі можливості для виявлення ініціативи учнів, в розвитку їх творчих здібностей та самореалізації.

Організація позаурочної діяльності – це суспільно-корисна і пізнавальна спрямованість всіх видів діяльності. Позакласна робота є однією складовою виховного процесу, продовжує формувати у підростаючого покоління інтерес до різноманітних професій, до історії народної творчості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Божович Л. И. Особистість і її формування в дитячому віці / Л.И. Божович. – М., 1968. – С. 321.
2. Ельконін Д.Б. Дитячі колективи / Д.Б. Ельконін. – М.: Мысль, 1973. – 21 с.
3. Залужный А.С. Детский коллектив и методы его изучения / А.С. Залужный. – М.-Л.: Госиздат, 1980. – 145 с.

Стасишин М.

Науковий керівник – доц. Лазаревська О.М.

ВОКАЛЬНА МІНІАТЮРА ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ВОКАЛЬНОГО ЦИКЛУ Р. ШУМАНА “ЛЮБОВ ПОЕТА”)

Одним із пріоритетних завдань естетичного виховання, що постає перед сучасним вчителем є формування естетичних понять, поглядів, переконань, здатностей розуміти прекрасне, правильно естетично оцінювати факти, явища, процеси. В системі виховання цих якостей, внутрішнього усвідомлення суті мистецтва, художнього образу як ідеалу прекрасного велике значення відіграє музичне мистецтво. Поліжанровість, поєднання музики з іншими видами мистецтва, та їхнє взаємодоповнення творить незвичайний мистецький симбіоз і є добрим підґрунтям для засвоєння учнями поняття про прекрасне.

Проблематикою вивчення впливу вокального мистецтва на естетичне виховання, займалися Н. Говорухіна, Г. Ганзбург, Л. Гуденко, Л. Сбітнева.

Мета статті полягає у висвітленні впливу вокальної музики, а зокрема вокальної мініатюри на розвиток естетичного виховання. За допомогою музично-образного аналізу окремих мініатюр циклу Р. Шумана “Любов поета” показати вплив цього жанру на естетичну сферу виховання.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю посилення впливу художньо-естетичного виховання на розвиток музичних потреб та інтересів учнів підліткового віку.

Серед багатоманіття музичного мистецтва, велике значення в розвитку естетичних поглядів і почуттів відіграє вокальна музика. На відміну від інструментальної, яка є досить складною в сприйнятті і потребує більшого слухового і музично-теоретичного досвіду, вокальна музика поєднує в собі, так би мовити, дві мистецькі іпостасі – це літературний текст, поезію, яка відображає певний задум і сюжет, та музичну тканину, яка різноманітними засобами музичного мистецтва доповнює літературний текст і в єдності з ним творить новий художній образ. Поезія, як вид літературної творчості, вже містить в собі певний художній образ, який донесений до читача за допомогою слова та засобів літературної композиції. Рух сюжетної лінії, усвідомлення характеру образу і його розвитку в процесі сприйняття поезії можливий лише на логічному рівні. Музичне мистецтво, як засіб глибинного пізнання внутрішньої суті, наповнює літературний текст новим змістом, додає йому нових фарб і колориту, творячи вже зовсім новий художній образ, який сприймається комплексно. Чи варто виокремлювати ключову роль котрогось із цих видів мистецтв у вокальному художньому творі? Їхнє значення є рівноцінним і взаємодоповнює